

**Česká republika
USNESENÍ
Ústavního soudu**

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy senátu Vojena Güttlera a soudců Františka Duchoně a Ivany Janů o ústavní stížnosti stěžovatele V havarijní zóně jaderné elektrárny Temelín, občanského sdružení, se sídlem Neznašov 122, 373 02 Všemyslice, zastoupeného Mgr. Martinem Šípem, advokátem, se sídlem v Táboře, Převrátilská 330, proti rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 31. července 2008, sp. zn. 7 As 50/2007, proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 28. února 2007, sp. zn. 9 Ca 98/2005, a proti rozhodnutí předsedkyně Státního úřadu pro jadernou bezpečnost ze dne 26. ledna 2005 č. j. 2730/2.1/05, spojené s návrhem na zrušení věty druhé ustanovení § 14 odst. 1 zákona č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon), a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, takto:

Ústavní stížnost se odmítá.

Odůvodnění:

I.

Stěžovatel se s odkazem na porušení svých základních práv zaručených v čl. 36 odst. 1 a odst. 2 a čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a v čl. 6 odst. 1 a čl. 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod domáhal zrušení v záhlaví citovaných rozhodnutí. Spolu s ústavní stížností podal návrh na zrušení ustanovení § 14 odst. 1 věty druhé zákona č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "atomový zákon"), pokud, jak uvedl, neshledá Ústavní soud možnost jeho ústavně konformní interpretace.

Stěžovatel v ústavní stížnosti uvedl, že je občanským sdružením ve smyslu zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů, jehož hlavním posláním je dle stanov ochrana přírody a krajiny. Sdružuje organizovanou veřejnost, žijící v blízkosti Jaderné elektrárny Temelín, která pocituje důvodné obavy z provozu elektrárny a která se prostřednictvím sdružení domáhá ochrany svých zájmů ve správních a soudních řízeních.

Dne 11. října 2004 vydal Státní úřad pro jadernou bezpečnost rozhodnutí č. j. 19173/2004, kterým povolil provoz 2. bloku Jaderné elektrárny Temelín. Jediným účastníkem správního řízení byl dle § 14 odst. 1 atomového zákona žadatel - společnost ČEZ, a. s.

Proti tomuto rozhodnutí podal stěžovatel rozklad, který předsedkyně Státního úřadu pro jadernou bezpečnost svým rozhodnutím č. j. 2730/2.1/05 dne 26. ledna 2005 pro nepřijatelnost zamítla. Dospěla k závěru, že rozklad byl podán osobou, která nebyla dle § 14 atomového zákona účastníkem řízení a že jediným účastníkem je ČEZ, a. s., jako jednatel o

jedním z předmětů - řízení (sporu) a výsledek řízení musí být přímo rozhodující pro takové právo. Ani Úmluva tedy neumožňuje podání stížnosti ve formě actio popularis.

V nálezu pléna Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 17/95 ze dne 25. 10. 1995 (Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, sv. 4, str. 157) Ústavní soud mj. uvedl, že právo na příznivé životní prostředí dle čl. 35 odst. 1 Listiny je nepochybně právem s relativním obsahem a je třeba ho vykládat z mnoha aspektů a vždy se zřetelem ke konkrétní věci.

Ve věci Hnutí Duha proti Vrchnímu soudu v Praze (nález sp. zn. III. ÚS 70/97 ze dne 10. 7. 1997 in: Sb. n. u.ÚS, sv. 8, str. 375) dospěl Ústavní soud k závěru, že mimo jiné bylo porušeno i právo stěžovatele na příznivé životní prostředí dle čl. 35 odst. 1 ve spojení s čl. 41 Listiny. Z odůvodnění tohoto nálezu je však zřejmé, že ve věci rozhodující senát měl tehdy na mysli pouze procesní práva stěžovatele související s právem na životní prostředí. Jinak řečeno, z citovaného nálezu nelze jednoznačně dovodit, že Ústavní soud přiznává subjektivní veřejné základní právo na příznivé životní prostředí (v mezích zákonů toto základní právo provádějících) vedle fyzických osob i osobám právnickým, zejména občanským sdružením, jejichž hlavním posláním podle stanov je ochrana přírody a krajiny ve smyslu ustanovení § 70 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

V odmítavém usnesení sp. zn. I. ÚS 74/99 ze dne 11. 5. 1999 (in: Sb.n.u.ÚS, sv. 14, str. 329) Ústavní soud uvedl: "Přestože lze mít za to, že občanské sdružení v souladu se zákonem č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů, a podle přiložených stanov, má jako jeden z hlavních cílů vytyčeno působení v oblasti občanské kontroly telekomunikačních služeb, neznamená to, že se toto občanské sdružení může obracet samo na Ústavní soud k prosazování individuálních zájmů svých členů, eventuálně dalších subjektů. To, že návrh směřuje k ochraně ústavně zaručených práv občanů, vyplývá zejména z formulace odst. V. návrhu ústavní stížnosti. Ústavní stížností lze však napadat jen porušení konkrétního ústavně chráněného práva fyzické nebo právnické osoby, které se projevilo bezprostředně právě na právním postavení navrhovatele (stěžovatele). Nelze tudíž podat ústavní stížnost ve prospěch třetí osoby, eventuálně v zájmu ochrany veřejných zájmů. Tzv. actio popularis není přípustná."

Ve věci stěžovatele bylo proto nutno posoudit, zda jím správní žalobou napadené rozhodnutí předsedkyně Státního úřadu pro jadernou bezpečnost bylo či nebylo rozhodnutím týkajícím se jeho základních práv a svobod ve smyslu čl. 36 odst. 2 Listiny.

Ústavní soud je toho názoru, že správní žaloba stěžovatele, byť to není v petitu ústavní stížnosti dostatečně vyjádřeno, nicméně z jejího odůvodnění to zjevně vyplývá, směřovala k ochraně základních hmotných práv jeho členů a dále též blíže nespecifikovaného okruhu osob s bydlištěm na území celé České republiky, a to (slovy ústavní stížnosti) k ochraně "práva na život, zdraví či na nerušený výkon práva vlastnického", která jsou v České republice "přiznána každému jedinci na základě článků 6 odst. 1, 11 odst. 1 a 31 Listiny základních práv a svobod a navíc k nim přistupuje ještě právo na příznivé životní prostředí podle čl. 35 odst. 1 Listiny". Stěžovatel jako právnická osoba byl a je sice subjektem základního procesního práva na spravedlivý proces, resp. na přístup k soudu či na soudní přezkum zákonnosti rozhodnutí orgánu veřejné správy; to však platí za podmínky, že předmětem rozhodování orgánu veřejné správy byla jeho hmotná základní práva a svobody. Tak tomu však v daném případě nebylo. V řízení o povolení provozu 1. bloku Jaderné elektrárny Temelín se nejednalo a nemohlo jednat o žádné z hmotných základních práv stěžovatele, jako např. právo na život dle čl. 6 Listiny, na nedotknutelnost osoby a jejího soukromí dle čl. 7

Listiny, na ochranu soukromého a rodinného života dle čl. 10 Listiny a na příznivé životní prostředí dle čl. 35 odst. 1 Listiny ve spojení s čl. 41 odst. 1 Listiny, a to z toho důvodu, že tato základní práva náleží pouze osobám fyzickým. Jelikož subjektem uvedených základních hmotných práv nemohou být právnické osoby, nesvědčí jim v tomto rozsahu základní právo dle čl. 36 odst. 2 Listiny na přezkum zákonnosti rozhodnutí orgánu veřejné správy. Pokud pak jde o základní právo na ochranu vlastnictví dle čl. 11 odst. 1 Listiny, to sice náleží i osobám právnickým, v daném případě však stěžovatel žádný zásah do svého vlastnického práva netvrdil.

Co se týče názoru stěžovatele na přímou aplikovatelnost Aarhuské úmluvy, Ústavní soud usuzuje, že z textu této úmluvy, jež ve svém článku 1 předpokládá postupné uskutečňování obecně formulovaných cílů smluvními státy, nelze dovodit, že by tato úmluva byla přímým pramenem jakýchkoliv občanských práv či závazků, natož práv či svobod základních. Úmluva obsahuje závazky států, které mají programovou povahu a jsou průběžně realizovány smluvními stranami.

Uvedená argumentace Ústavního soudu ve věci sp. zn. IV. ÚS 2659/08 plně dopadá na tento konkrétní souzený případ, který se týká 2. bloku Jaderné elektrárny Temelín.

Za tohoto stavu je zřejmé, že odmítnutím správní žaloby stěžovatele pro nedostatek jeho aktivní legitimace k porušení jeho ústavně zaručených základních práv zjevně nedošlo.

Proto Ústavnímu soudu nezbylo, než ústavní stížnost podle ust. § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu jako návrh zjevně neopodstatněný odmítnout. To se týká i s ní spojeného návrhu na zrušení ustanovení § 14 odst. 1 věty druhé atomového zákona, který je návrhem pouze akcesorickým, a musí tak sdílet právní osud odmítané ústavní stížnosti.

Poučení: Proti usnesení Ústavního soudu není odvolání přípustné.

V Brně dne 2. září 2010

Vojen Guttler v. r.
předseda I. senátu Ústavního soudu